

Sygn. akt I ACa 169/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marek Boniecki (spr.)
Sędziowie:	SSA Paweł Rygiel SSA Józef Wąsik
Protokolant:	sekr. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa R. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w N.i Prezesowi Sądu Rejonowego w Z.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 1 grudnia 2017 r. sygn. akt I C 940/17

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu;**
- 2. oddala apelację w pozostałym zakresie;**
- 3. odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego;**
- 4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w N.na rzecz radcy prawnego L. K. kwotę 885,60 zł (osiemset osiemdziesiąt pięć złotych 60/100), w tym 165,60 zł podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Józef Wąsik SSA Marek Boniecki SSA Paweł Rygiel

Sygn. akt I ACa 169/18

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 23 listopada 2018 r.

Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w N. oddalił powództwo R. S., który domagał się zobowiązania pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w N. oraz Prezesa Sądu Rejonowego w Z. do złożenia oświadczeń o treści: „Wyrażam ubolewanie z powodu naruszenia dóbr osobistych powoda R. S., w związku z omyłkowym zaadresowaniem kierowanej do niego korespondencji bezpośrednio na adres Zakładu Karnego w S., zamiast w sposób imienny. Takie działanie naruszyło dobra osobiste powoda, takie jak jego godność, tajemnicę korespondencji i prawo do prywatności” oraz przesłania tego oświadczenia listami poleconymi na adres Zakładu Karnego w S., w którym przebywa powód, a nadto zasądzenia na swoją rzecz kwot po 2.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych wraz z odsetkami; przyznał pełnomocnikowi ustanowionego dla powoda z urzędu wynagrodzenie oraz zasądził od powoda na rzecz Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zwrot kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny szczegółowo zaprezentowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, z którego to uzasadnienia wynika, że powód jest osadzony w Zakładzie Karnym w S.. Powód zwrócił się do Prezesa Sądu Rejonowego w N. o udostępnienie informacji publicznej poprzez przesłanie mu odpisów wyroków z uzasadnieniem do spraw cywilnych o symbolu (...), tj. spraw dotyczących odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. W odpowiedzi na pismo powoda Prezes Sądu Rejonowego w N. pismem z dnia 8 marca 2016 r. poinformował, że w Sądzie Rejonowym w N. w 2015 r. nie odnotowano spraw w rep.(...). W piśmie jako adresat oznaczony został powód, natomiast na kopercie, w której znajdowała się przesyłka, adresatem był Zakład Karny w S.. Pracownik Zakładu Karnego odnotował na kopercie, że koperta została otwarta w celu identyfikacji adresata. Powód zwrócił się pisemnie także do Prezesa Sądu Rejonowego w Z. o udostępnienie danych w trybie dostępu do informacji publicznej poprzez przesłanie mu odpisów wyroków z uzasadnieniem dotyczących spraw cywilnych prowadzonych pod symbolem (...), tj. spraw dotyczących odszkodowania za naruszenie dóbr osobistych i odszkodowania na cel społeczny z tytułu naruszenia dóbr osobistych. W odpowiedzi Prezes Sądu Rejonowego w Z. pismem z dnia 3 lutego 2016 r. wskazał wyroki, które zapadły w 2015 r. w Sądzie Rejonowym w Z. w sprawach o symbolu (...), a także przesłał powodowi odpisy wyroków wraz z uzasadnieniami, uprzednio zanonimizowane. Prezes Sądu Rejonowego w Z. wskazał również, że przed tym Sądem w 2015 r. nie zapadło orzeczenie w sprawie o symbolu (...). W piśmie jako adresat oznaczony został powód, natomiast na kopercie, w której znajdowała się przesyłka, adresatem był Zakład Karny w S.. Na dołączonej do koperty zwrotce potwierdzenia odbioru wskazany był imiennie powód. Pracownik Zakładu Karnego odnotował na kopercie, że koperta została otwarta w celu identyfikacji adresata. Prezes Sądu Rejonowego w Z. w piśmie z 26 lutego 2016 r. przeprosił powoda za to, że przesyłka skierowana została bezpośrednio na adres Zakładu Karnego w S..

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym, po dokonaniu analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy uznał powództwo za nieuzasadnione w świetle art. 23 k.c., art. 24 §1 k.c. oraz art. 448 k.c. W ocenie Sądu pierwszej instancji powód nie udowodnił, aby jego dobra osobiste w postaci godności, tajemnicy korespondencji i prawa do prywatności zostały naruszone lub zagrożone działaniami lub zaniechaniami pozwanego Skarbu Państwa. Oceniając to, czy doszło do naruszania dóbr osobistych powoda, należało zdaniem Sądu odnieść się do treści, którą zawierała korespondencja kierowana do powoda przez Prezesów Sądów Rejonowych. Informacje zawarte w tej korespondencji stanowiły informację publiczną. Treść pism kierowanych do powoda nie dotyczyła osoby powoda i nie zawierała żadnych informacji o prywatnych sprawach powoda. Z informacją publiczną mieli prawo zapoznać się też pracownicy administracji ZK. Postępowanie dowodowe potwierdziło, że obydwie przesyłki zostały utworzone przez pracowników administracji ZK, którzy jednak ograniczyli się tylko do weryfikacji adresata. Twierdzenia powoda, że jego dobra osobiste naruszone zostały poprzez szykanowanie go, negatywne traktowanie i pejoratywne nastawienie względem niego władz ZK nie zostały przez powoda udowodnione. Stwierdzenie bezzasadności żądania powoda co do niemajątkowej ochrony jego dóbr osobistych oznaczało też brak podstaw do uwzględnienia jego żądania zapłaty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Okręgowy przyjął art. 98 k.p.c.

Wyrok powyższy zaskarżył apelacją powód, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, ewentualnie zmianę punktu III poprzez odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu.

Apelujący zarzucił naruszenie: a) art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów z dokumentów, polegającą na uznaniu, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, w sytuacji nieprzeprowadzenia osobowych dowodów; b) art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, błędną wykładnię zaistniałego stanu faktycznego w zakresie zdolności zarobkowych powoda.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie jedynie co do kosztów procesu, albowiem zaskarżony wyrok co do meritum odpowiada prawu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż Sąd Okręgowy prawidłowo, z poszanowaniem reguł wyrażonych w przepisie art. 233 §1 k.p.c. ustalił stan faktyczny sprawy, co sprawiło, że Sąd Apelacyjny przyjął go za własny. Jakkolwiek skarżący podniósł zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., to z uwagi na sposób jego sformułowania, uchyla się on zasadniczo od oceny instancyjnej. Powód nie wyjaśnia, które dowody zostały ocenione w sposób dowolny i na czym rzekoma dowolność miałyby polegać. Nieprzeprowadzenie z kolei dowodu z zeznań powoda nie mogło skutkować naruszeniem ww. przepisu, a ewentualnie art. 217 §2 lub 3 k.p.c. Tego rodzaju zarzut we wniesionym środku odwoławczym zgłoszony jednak nie został. Jak wynika zresztą z treści pozwu, dowód ten miał zostać przeprowadzony na okoliczność odczuć powoda, które przy obiektywnym kryterium naruszenia dóbr osobistych znaczenia mieć nie mogły. Z kolei świadkowie – pracownicy administracji zakładu karnego zeznawać mieli na okoliczność otwarcia przesyłek, co pozostawało w sprawie poza sporem.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela także wywody i wnioski Sądu Okręgowego co do braku dowodowych podstaw do przyjęcia, że na skutek otwarcia przesyłek skierowanych do powoda doszło do naruszenia jego godności czy prawa do prywatności. W istocie przesyłki zawierały bowiem informacje ogólnie dostępne, nie dotyczące w żadnym stopniu osoby skarżącego. Powodowi nie udało się wykazać, aby w związku z ujawnieniem korespondencji, w bardzo ograniczonym zresztą zakresie, spotkały go jakiegokolwiek negatywne następstwa.

Nie można natomiast zgodzić się z Sądem pierwszej instancji co do tego, że w związku z wadliwym zaadresowaniem przesyłek kierowanych do powoda nie doszło do naruszenia jego dobra osobistego w postaci tajemnicy korespondencji (art. 23 k.c.). Jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy, korespondencja skarżącego z Sądami nie podlegała cenzurze, stosownie do art. 8a §3 k.k.w. Działania funkcjonariuszy służby więziennej polegające na otwarciu przesyłek pozostawały w adekwatnym związku przyczynowym z zaniedbaniem nadawców przesyłek, które nie zostały zaadresowane wprost na powoda. Dla tajemnicy korespondencji natomiast całkowicie bez znaczenia pozostaje treść, która zostaje ujawniona wbrew woli adresata.

Mimo jednak częściowego naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 23 k.c., zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Zgodnie bowiem z art. 24 §1 k.c. osoba, której dobro osobiste zostało naruszone, może żądać, ażeby ten, który dopuścił się naruszenia, dopełnił czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków. Powód w rozpoznawanej sprawie domagał się przeproszenia go przez Prezesów Sądów Rejonowych w N.i Z. za naruszenie jego dóbr osobistych w skierowanym do niego piśmie. Prezes Sądu Rejonowego w Z. przeprosiny takie wystosował do powoda jeszcze przed wniesieniem pozwu, w piśmie z dnia 26 lutego 2016 r. (k. 7), które bezspornie do adresata dotarło. Z kolei Prezes Sądu Rejonowego w N. przeprosiny takie zawarł w odpowiedzi na pozew (k. 17), przyznając jednocześnie, że doszło do naruszenia przepisów w zakresie przekazywania skazanemu korespondencji. Pismo to z pewnością trafiło do powoda, a jego treść nie pozostawia żadnych wątpliwości co do tego, kto jest adresatem przeprosin. W ocenie Sądu Apelacyjnego złożone przez

Prezesów obu Sądów oświadczenia stanowiły adekwatne środki do usunięcia naruszonego dobra apelującego, wobec czego jego żądanie przeprosin nie mogło się utrzymać na etapie wyrokowania.

Za prawidłowe uznać należało także oddalenie powództwa w zakresie roszczenia odszkodowawczego. Przede wszystkim zasądzenie zadośćuczynienia na podst. art. 448 k.c. wymaga zaistnienia krzywdy. W rozpoznawanej sprawie, jeżeli nawet powód poczuł się dotknięty ujawnieniem jego korespondencji, to jego krzywda w ujęciu obiektywnym jawić się musi jako znikoma. Dla tej kwestii treść korespondencji, która w żaden sposób nie dotyczyła skarżącego, ma znaczenie. Jednostkowy charakter zdarzeń nakazuje także przyjęcie najlżejszego stopnia winy pracowników obu Sądów. Niewątpliwie bowiem nieprawidłowe zaadresowanie przesyłek było efektem pomyłki lub przeoczenia. W tych okolicznościach uzasadnione było skorzystanie przez Sąd pierwszej instancji z fakultatywnego charakteru przepisu art. 448 k.c., co skutkowało oddaleniem żądania zapłaty zadośćuczynienia.

Apelacja okazała się natomiast uzasadniona w zakresie kosztów procesu. Powód wnosząc powództwo, miał podstawy do przypuszczenia, że jego roszczenia, szczególnie w stosunku do Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w N., mogą zostać uwzględnione. Jego żądania zresztą nie były, jak często zdarza się w tego typu przypadkach, wygórowane. Skarżący został częściowo zaspokojony w swoich roszczeniach już w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Uznanie przeprosin za adekwatny środek do usunięcia następstw naruszenia dóbr osobistych powoda należało z kolei w dużej mierze od oceny Sądu. W tych okolicznościach uznać należało, że zaistniały podstawy do zastosowania przewidzianego w art. 102 k.p.c. odstępowania od ogólnej zasady ponoszenia kosztów procesu.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego przyjęto art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c., kierując się przesłankami podniesionymi odnośnie do kosztów procesu przed Sądem pierwszej instancji. Podkreślenia wymaga, że stwierdzenie naruszenia dobra osobistego powoda nastąpiło dopiero na etapie postępowania odwoławczego.

O wynagrodzeniu ustanowionego dla powoda z urzędu pełnomocnika orzeczono na podst. §8 pkt 3 i §14 ust. 1 pkt 2 w zw. z §16 ust. 1 pkt 2 w zw. z §4 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1715).

SSA Józef Wąsik SSA Marek Boniecki SSA Paweł Rygiel